

GRADUAAT IN DE ORTHOPEDAGOGISCHE BEGELEIDING

UC LEUVEN

TOETS NIEUWE OPLEIDING • BEOORDELINGSRAPPORT

18 DECEMBER 2020

Inhoud

1	Samenvattend advies van de commissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen.....	6
2.1	Wat beoogt de opleiding?.....	6
2.2	Hoe wil de opleiding dat realiseren?.....	8
2.2.1	Diverse doelgroepen.....	8
2.2.2	Inhoud van het omgevormde programma.....	8
2.2.3	Organisatorische en didactische keuzes.....	10
2.2.4	Onderwijs- en leervormen.....	11
2.2.5	Personeel.....	12
2.2.6	Voorzieningen.....	12
2.3	Hoe zal worden vastgesteld dat wat beoogd werd, gerealiseerd is?.....	13
3	Oordeel.....	15
4	Beoordelingsproces.....	16
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding.....	17
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR).....	18
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie.....	19
	Bijlage 4: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	20
	Bijlage 5: Lijst met afkortingen.....	21

1 Samenvattend advies van de commissie

De NVAO heeft de domeinspecifieke leerresultaten van de nieuwe opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding gevalideerd op 16 december 2019.

De commissie heeft met genoeg kennis gemaakt met de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding van UC Leuven. Deze opleiding wordt gevormd vanuit de geactualiseerde graduaatsopleiding orthopedagogie en is ontwikkeld vanuit de voormalige HBO5-opleiding Orthopedagogie bij CVO Sociale school Heverlee. De commissie waardeert het duidelijk omschreven profiel. De commissie is van oordeel dat de opleiding na uitgebreid overleg met veel nationale en internationale stakeholders tot stand is gekomen. De keuze voor een breed profiel sluit goed aan bij de “breed gevormde basiswerker”, zoals de gegradueerde wordt beschreven, en biedt veel kansen voor de afgestudeerden die in verschillende sectoren kunnen worden tewerkgesteld. De commissie acht het echter van groot belang, in het perspectief van de eerste accreditatie, dat de opleiding zich als graduaatsopleiding verder uitkristalliseert, met name in functie van de aflijning van niveau 5.

Volgens de commissie heeft de opleiding een duidelijk beeld van de verschillende doelgroepen. De aanzienlijke groep werkzoekenden die eveneens wordt bereikt, toont de sterke verankering met het vroegere CVO aan. De opbouw van het programma met behulp van vijf didactische leerlijnen zorgt voor structuur in de opleiding. Wel is de commissie van mening dat het programma nogal gefragmenteerd is met veel kleine opleidingsonderdelen. De commissie is bezorgd over deze complexiteit voor de studenten op het vlak van overzicht, navigatie en studievoortgang en voor de opleiding in termen van beheersbaarheid. De commissie is positief over de uitwisseling met de andere opleidingen GWL en ziet een meerwaarde in de gedeelde opleidingsonderdelen sociaal werk. De commissie vindt het positief dat zelfzorg en professionele veerkracht centraal staan in de opleiding en adviseert de opleiding om dit nog duidelijker te concretiseren. De commissie ziet de aandacht voor zelfreflectie als opvoeder als een echte sterkte van de opleiding.

De commissie waardeert de aandacht van de opleiding voor het werkplekleren en deelt de visie van de opleiding dat beroepspraktijk in een echte werksetting goed aansluit bij het graduaatsniveau. Wel is de commissie van mening dat het werkplekleren zich nog te weinig onderscheidt van klassieke stage en dat vooral in functie van de integratie van het leren op de werkplaats en leren op de campus. De werkvormen die de studenten toelaten om actief en praktijkgericht aan de slag te gaan zijn dominant aanwezig in heel de opleiding. De commissie merkt op dat de beroepspraktijk consequent als vertrekpunt wordt genomen. De commissie vraagt om steeds alert te blijven voor de hoeveelheid aan schoolgestuurde en -geformuleerde opdrachten. De commissie vraagt blijvende aandacht voor de verwachtingen t.a.v. de mentoren bij het werkplekleren en benadrukt het belang van duidelijke informatie over verwachtingen en aanpak van de opleiding.

De commissie stelt een stevig sluitstuk van de opleiding vast, maar vraagt erover te waken dat deze niet tot een te hoge studiebelasting leidt, vooral gezien de combinatie van een graduaatsproef met projectwerk, beroepspraktijk en een portfolio. De meerwaarde van de graduaatsproef in functie van de te realiseren doelen, moet voor de studenten helder zijn. De commissie acht het positief dat, met name op het vlak van vormgeving en organisatie van het programma, goed en flexibel ingespeeld wordt op de diversiteit van het instromende

doelpubliek. De commissie is van mening dat de studenten intensief en individueel begeleid worden bij instroom, doorstroom en uitstroom. De commissie is van mening dat het opleidingsteam veel potentieel heeft en enthousiasme uitstraalt. De commissie heeft vertrouwen in de wijze waarop de kwaliteit van het personeel bij de aanwerving en via het professionaliseringsbeleid wordt opgevolgd. De commissie vraagt om te blijven inzetten op de professionalisering en ondersteuning van werkplekmentoren. De opleiding beschikt volgens de commissie over goed uitgebouwde materiële voorzieningen op de campus. De studentenvoorzieningen zijn naar de mening van de commissie toereikend.

De commissie waardeert de diversiteit aan evaluatievormen binnen een kwalitatief toetsbeleid. De aandacht voor product- en procesevaluatie, o.m. bij het projectwerk, vindt de commissie een meerwaarde. Het valt de commissie wel op dat er veel schriftelijke (-talige) toetsing wordt voorzien. De commissie vindt de betrokkenheid van het werkveld in jurering en quotatie een sterk punt.

De commissie die de kwaliteit van de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding van UC Leuven heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Het oordeel voldoende wordt onderbouwd via de positieve en kritische elementen uit het door de commissie gevoerde onderzoek naar de kwaliteit van de nieuwe opleiding.

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de nieuwe opleiding, formuleert de commissie de volgende aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het huidige oordeel over de potentiële kwaliteit van de opleiding.

De commissie beveelt de opleiding aan om:

- keuzes te maken die de eigenheid van de graduaatsopleiding sterker in de verf zetten en zich daarmee ook duidelijker te onderscheiden van de professionele bachelor;
- het werkplekleren nog meer als kern van de opleiding te zien;
- bij de verdere uitrol en concretisering van de opleiding in de komende jaren voldoende aandacht te besteden aan helderheid en bevattelijkheid van visie en onderwijskeuzes;
- nog meer te toetsen op beroepsproducten en/of gerichtheid t.a.v. beroepsproducten;

Den Haag, 18 december 2020

Namens de commissie ter beoordeling van de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding van UC Leuven,

Antonia Aelterman
(voorzitter)

Pieter Soete
(secretaris & procescoördinator)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Wat beoogt de opleiding?

Bevindingen

Deze TNO beschrijft de omvorming van de bestaande, geactualiseerde graduaatsopleiding orthopedagogie tot het graduaat in de orthopedagogische begeleiding van UC Leuven. De opleiding wordt georganiseerd op campus Sociale School (SSH) te Heverlee waar ook de professionele bachelors Sociaal werk, Sociale readaptatiewetenschappen en de bachelor-na-bachelor Internationale samenwerking Noord-Zuid gevestigd zijn.

De opleiding behoort tot het programma Welzijn, is onderdeel van de cluster van Graduaatsopleidingen Welzijn Leuven (GWL) en wil breed gevormde basiswerkers opleiden die onmiddellijk inzetbaar zijn in verschillende professionele orthopedagogische contexten. Studenten worden gevormd tot praktijkgerichte opvoeders/begeleiders die reflexief en probleemoplossend aan de slag kunnen. De gegradueerde kan binnen een organisatie en teamverband als volwaardige teamlid, vanuit eigen kennis en kunde, bewust verantwoord handelen. Hij/zij zal communicatievaardig en vanuit professionele betrokkenheid de ontwikkeling en het welbevinden van cliënten bevorderen. De afgestudeerde in de orthopedagogische begeleiding heeft de nodige theoretische kaders geïntegreerd in denken en handelen om veranderingsprocessen ten behoeve van betere levenskwaliteit bij cliënten en cliëntsystemen te faciliteren en te begeleiden. De gegradueerde heeft daarbij ook oog voor de maatschappelijke context. Op die manier overstijgt de gegradueerde het kwalificatieniveau 4 van uitvoerend handelen. Hij/zij dient de verruimde kennis echter niet te gebruiken om beleid aan- of bij te sturen, wat eerder een opdracht is voor de kwalificatieniveaus 6 en 7.

De opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding omvat 120 studiepunten en wordt in dagonderwijs van maandag tot zaterdag aangeboden. Op basis van het informatiedossier stelt de commissie vast dat UC Leuven de gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten (DLR) integraal overneemt als beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR). De instelling was lid van de Vlaanderenbrede taakgroep DLR waar de afstemming van de (hernieuwde) DLR aan de niveaudecriptoren van de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS niveau 5) en aan de erkende beroepskwalificatie gebeurde. De DLR vormen een vaste leidraad in het omgevormde opleidingsprogramma. De opleiding heeft ECTS-fiches uitgeschreven waarin per opleidingsonderdeel (OPO) de leerdoelstellingen staan die effectief geëvalueerd worden. De leerdoelstellingen zijn telkens gekoppeld aan één of meerdere DLR en gesitueerd binnen leerlijnen die het te verwerven beheersingsniveau van de student uitdrukken (kennis en inzicht, kunnen, bewust handelen, geïntegreerd).

Het aligneren van deze graduaatsopleiding ten opzichte van het niveau 4 enerzijds en het bachelorniveau anderzijds gebeurt door het verweven van verschillende inspirerende perspectieven. Op het niveau van de hogeschool werd het eerder ontwikkelde Moving Minds DNA (= onderwijsvisie) verfijnd bij de integratie van de graduaatsopleidingen. Daarnaast steunde de niveaubepaling en vormgeving van het programma op een brede omgevingsanalyse vanuit de opleiding. Het vormgeven van deze graduaatsopleiding was een stapsgewijs proces met veel bevragingen, overleg en een internationale benchmarking met enkele buitenlandse partners zoals Rotterdam Academy, Hanzehogeschool Groningen,

Hogeschool Windesheim en NHL Stenden Hogeschool. Het maken van de omgevingsanalyse startte vanuit de input van het Vlaamse Welzijnsverbond, de beleidsnota's van de minister en op basis van een aantal kerndocumenten. Om het profiel van de opleiding verder uit te werken werd deze analyse aangevuld met zorgvuldig en meervoudig overleg (zowel individueel, als in groep). Dit omvat overleg met verschillende stakeholders (cursisten, studenten, alumni, lectoren, mentoren, werkplekleren, werkveldvertegenwoordigers, collega's van verwante UCLL-opleidingen en opleidingsverantwoordelijken) verspreid over allerlei structuren zoals het graduaatsexpertiseteam, het programmateam (alle opleidingsverantwoordelijken), de programmaraad (divers samengesteld met vertegenwoordigers uit het werkveld, lectoren en studenten), de opleidingscommissies, de werkveldcommissies, de permanente onderwijscommissie van de cluster GWL, de vakgroepen, het opleidingsteam en het team beroepspraktijk. Een veelheid aan informatie werd verzameld en verschillende participatieve denkprocessen werden uitgetekend om tot een juiste niveaubepaling te komen. Leerlijnen werden consequent uitgebouwd, nieuwe opleidingsonderdelen ingevoerd en andere geactualiseerd. Er werd daarbij telkens rekening gehouden met de recentste ontwikkelingen in het werkveld, met de onderwijskundige keuzes van de GWL en met de (historische) eigenheden van de opleiding. Het resultaat van dit intense ontwikkelproces is een toekomstgerichte graduaatsopleiding.

De omgevingsanalyse vormde ook de basis voor het proces beleidsplanning waarbij alle opleidingen van UC Leuven-Limburg een beleidsplan 2020-2025 ontwikkelen (momenteel in afronding). Het plan zal worden afgetoetst in een dialoogcommissie met interne en externe deelnemers en opgevolgd via afstemmings- en managementgesprekken. In 2021 neemt de opleiding deel aan een thematische kwaliteitsbevraging.

Overwegingen

De commissie heeft een duidelijk beeld gekregen van de graduaatsopleiding in de orthopedagogische begeleiding van UC Leuven. Het is duidelijk dat deze opleiding vertrekt uit een sterke basis met veel ervaring en daarbij ook kan rekenen op de gedragenheid van veel stakeholders bij de uitwerking. De commissie waardeert het duidelijk omschreven profiel en is van oordeel dat de opleiding na uitgebreid overleg met het nationale en internationale werk- en onderwijsveld tot stand is gekomen. De commissie is van oordeel dat de keuze voor een breed profiel -in lijn met de DLR- een mooie basis vormt, maar ook valkuilen met zich meebrengt. De commissie is van oordeel dat een OLR de eigenheid van de opleiding sterker in de verf zou zetten. De opleiding legt accenten vanuit het sociaal-agogisch waardenkader, sluit aan bij de krachtlijnen van het Vlaams Welzijnsbeleid en respecteert daarbij ook de missie van de hogeschool. De verbindende rol van de gegradueerde sluit goed aan bij de "breed gevormde basiswerker", zoals de gegradueerde wordt beschreven en biedt veel kansen voor de afgestudeerden die in verschillende sectoren kunnen worden tewerkgesteld. Anderzijds acht de commissie het van groot belang in het perspectief van de eerste accreditatie, dat de opleiding zich als graduaatsopleiding verder uitkristalliseert, met name op niveau 5. De commissie heeft de indruk gekregen dat de opleiding een theoretisch sluitend verhaal brengt. De commissie moedigt echter aan om - gelet op de hoger geformuleerde aanbevelingen in het rapport - duidelijke keuzes te maken ter profilering van de meerwaarde van het hoger beroepsonderwijs, de eigenheid van deze graduaatsopleiding sterker in de verf te zetten en zich daarmee ook duidelijker te onderscheiden van de professionele bachelor.

2.2 Hoe wil de opleiding dat realiseren?

2.2.1 Diverse doelgroepen

Bevindingen

In het informatiedossier geeft de opleiding aan dat ze een brede instroom heeft. De profielen van de instromende studenten vertonen een grote diversiteit qua geslacht, leeftijd, scholingsachtergrond, werksituatie en sociaaleconomische situatie. De GWL kunnen daarbij rekenen op een ruime ervaring met (kansen)doelgroepen van zowel generatiestudenten als zij-instromers. De opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding van UC Leuven telt 187 studenten (2019-2020), waarvan ongeveer een derde werkstudenten of werkzoekenden zijn. De opleiding heeft altijd al veel werkenden gehad en steunend op de jarenlange samenwerking met VDAB, volgt bijna een vierde van alle studenten deze opleiding via een VDAB-contract. 45 % schreef voor de eerste maal in met een diplomacontract in het Vlaamse hoger onderwijs. Daarnaast behaalden 4 studenten reeds een bachelordiploma en startten 9 studenten zonder diploma secundair onderwijs via een toelatingsproef.

Overwegingen

Volgens de commissie heeft de opleiding een mooie diversiteit aan instromend doelpubliek en heeft ze daarbij een duidelijk beeld van de verschillende doelgroepen voor ogen. De aanzienlijke groep werkzoekenden die eveneens wordt bereikt, toont de sterke verankering met het vroegere CVO aan. De commissie waardeert de mogelijkheid van het instroomgesprek en acht dit zeer belangrijk om studenten de juiste inschatting van de opleiding en de eventuele doorstroommogelijkheden te leren kennen. De commissie ziet het als een uitdaging voor de opleiding om de verschillende startcompetenties van alle instroomprofielen op eenzelfde eindniveau te brengen en daarbij ook met de uiteenlopende persoonlijke achtergronden van studenten om te gaan. De commissie adviseert om het beleid rond werkstudenten formeler uit te werken.

2.2.2 Inhoud van het omgevormde programma

Bevindingen

Het programma van deze graduaatsopleiding loopt sinds 2018-2019 en werd op enkele punten bijgesteld in 2020-2021. Studenten worden voorbereid op een functie als hands-on opvoeder/begeleider die onmiddellijk inzetbaar is in verschillende professionele orthopedagogische contexten. Het opleidingsprogramma is opgebouwd rond vijf didactische leerlijnen waarin de student gaandeweg competenties verwerft:

1. Conceptuele leerlijn (= inzicht in mens en samenleving, werkveld verkennen en verdiepen)
2. Vaardigheidsleerlijn (= trainen van vaardigheden)
3. Ervaringsreflectieleerlijn (= werkplekleren)
4. Integratieleerlijn (= werkplekleren)
5. Regieleerlijn (= greep krijgen op studie en loopbaan)

Alle leerlijnen worden in functie van praktische werkmodellen vormgegeven. In de conceptuele, vaardigheids- en ervaringsreflectieleerlijn wordt ingezet op (deel)competenties die het geïntegreerd handelen in de integratieleerlijn ondersteunen. De regieleerlijn stimuleert de student om greep te krijgen op de eigen studie en loopbaan. In het informatiedossier geeft de opleiding aan dat ze de elementen van zelfzorg en zelfreflectie in deze regieleerlijn onderbrengen. Reflectie op het concrete handelen in de praktijk krijgt daarnaast ook aandacht in de super- en intervisies van beroepspraktijk.

De commissie heeft met de opleiding gesproken over de inhoud van de opleiding en de gemaakte keuzes. De opleiding deelt met de GWL het didactische leerlijnenconcept, alsook het concept van de graduaatsproef. De opleiding bevat, gezien de binding met sociaal werk, een stam met OPO's waarin studenten van de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding samenzitten met studenten uit de andere GWL.

Praktijkgerichtheid loopt als een rode draad doorheen de omgevormde opleiding. Het werkplekleren wordt van bij de start geïntegreerd in de ervaringsreflectieleerlijn en is geënt op het UCLL-referentiekader 'basiscontinuüm van werkplekleren'. Dit continuüm gaat van leren in een realistische/gesimuleerde arbeidssituatie tot leren in een reële of authentieke arbeidssituatie. Binnen de opleiding omvat het werkplekleren in een echte werksetting 54 van de 120 studiepunten. Het gaat onder meer om beroepspraktijk, projectwerk en de graduaatsproef als afstudeerproject.

Beroepspraktijk (BP) omvat drie OPO's van 11 sp (BP 1), 12 sp (BP 2) en 18 sp (BP 3) leren op een leerwerkplek. De student leert in wisselende, complexe contexten een professionele houding aan te nemen, kerntaken te realiseren, samen te werken, te netwerken en te functioneren in een organisatie ingebed in de samenleving. Daarbij wordt verwacht dat de student groeit van observerende participatie tot zelfstandig professioneel handelen. Vanaf Beroepspraktijk 2 kan de student ook in het buitenland werkplekleren.

In projectwerk werken studenten in groep concrete, praktijkgerichte en realistische projectopdrachten van werkveldorganisaties zelfstandig en inventief uit. De projectopdrachten weerspiegelen reële noden in het werkveld en zijn tegelijk afgebakend in omvang en complexiteit conform het graduaatsprofiel. Studenten oefenen in doelgericht, planmatig, inventief en probleemoplossend handelen, intern en extern communiceren, samenwerken en netwerken.

De graduaatsproef is de afsluitende toetsing van de opleiding en omvat twee delen: 6 studiepunten afstudeerproject en 2 studiepunten opleidingsdagen. Bij het afstudeerproject gaat het niet om een wetenschappelijke analyse gebaseerd op een uitgebalanceerde lijst van vakliteratuur. Het accent ligt op de beroepsgerichte aanpak en de concrete organisatie bij een concrete probleemstelling uit de eigen praktijkervaring, op het beoogde eindniveau. De student gaat reflexief, probleemoplossend en gericht aan de slag, met respect voor de deontologie en het afsprakenkader binnen de betrokken organisatie. De student moet inzichten en vaardigheden toepassen en komen tot een praktisch advies aan de leerwerkplek.

Overwegingen

De commissie is positief over de inhoud van de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding. De opbouw van het programma met behulp van vijf didactische leerlijnen zorgt voor structuur in de opleiding, waarbij de studenten de leerresultaten geleidelijk aan verwerven. Wel is de commissie van mening dat het programma nogal gefragmenteerd overkomt met veel kleine onderdelen van zo'n 3 studiepunten en vraagt ze zich af of deze structurering toelaat om de zes pijlers van het onderwijsconcept gekoppeld aan kennis, vaardigheden en attitudes voldoende geïntegreerd te realiseren. De commissie is bezorgd over deze complexiteit voor de studenten op het vlak van overzicht, navigatie en studievoortgang en voor de opleiding in termen van beheersbaarheid. De commissie is

positief over de uitwisseling met de andere opleidingen GWL en ziet een meerwaarde in de gedeelde OPO's sociaal werk.

De commissie vindt het ook positief dat zelfzorg en professionele veerkracht centraal staan in de opleiding en adviseert de opleiding om dit nog duidelijker te concretiseren en te operationaliseren. De commissie ziet de aandacht voor zelfreflectie als opvoeder als een echte sterkte van de opleiding en volgt de overtuiging dat leren reflecteren een urgente basis voor ontwikkeling is in deze graduaatsopleiding.

De commissie waardeert de aandacht van de opleiding voor het werkplekleren waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is en deelt de visie van de opleiding dat beroepspraktijk in echte werksetting goed aansluit bij het graduaatsniveau. Wel is de commissie van mening dat het werkplekleren zich nog te weinig onderscheidt van klassieke stage en dat vooral in functie van de integratie van het leren op de werkplaats en leren op de campus.

De commissie stelt een stevig sluitstuk van de opleiding vast, maar vraagt erover te waken dat deze niet tot een te hoge studiebelasting leidt, vooral gezien de combinatie van een graduaatsproef van 6 studiepunten met projectwerk, beroepspraktijk en een portfolio. De meerwaarde van de graduaatsproef in functie van de te realiseren doelen, moet voor de studenten helder zijn. De commissie vraagt zich af of het verschil met een bachelorproef voldoende duidelijk is.

2.2.3 Organisatorische en didactische keuzes

Bevindingen

Op basis van het informatiedossier en het toelichtend gesprek constateert de commissie dat de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding van UC Leuven in de vorm van dagonderwijs van maandag tot zaterdag wordt aangeboden op Campus Sociale School te Heverlee. De opleiding hanteert een flexibele aanpak met beperkte volgtijdelijkheid (soms gelijktijdige voltijdelijkheid) en maakt zo geïndividualiseerde trajecten op maat mogelijk. Elk OPO wordt op korte termijn afgewerkt, met uitzondering van de OPO's werkplekleren die op semester- of jaarbasis worden georganiseerd. De meeste OPO's worden drie keer per jaar ingericht. Het merendeel van de studenten kiest ervoor om hun opleiding in drie jaar af te ronden, VDAB-studenten starten in de regel in een traject van twee jaar.

Om interactie mogelijk te maken wordt zowel 'on campus' als via digitaal onderwijs met relatief kleine klasgroepen gewerkt. Dit zorgt ervoor dat studenten op elkaar betrokken blijven en dat de lectoren laagdrempelig aanspreekbaar zijn.

In UCLL wordt de studie- en studentenbegeleiding gevat in een begeleidingscontinuüm. De GWL kiezen voor een geïntegreerde en drempelverlagende aanpak, gebaseerd op een persoonlijke verbinding met de student en op de erkenning van zijn/haar mogelijkheden en talenten. De eerstelijnsstudie- en studentenbegeleiding worden integraal opgenomen door de coördinator van de opleiding met instapgesprekken, planningsgesprekken en studievoortgangsgesprekken. Waar nodig wordt doorverwezen naar meer gespecialiseerde begeleiding op de tweede lijn, via de Leuvense Studentenvoorzieningen (STUVO).

Overwegingen

De commissie acht het positief dat, met name op het vlak van vormgeving en organisatie van het programma, goed ingespeeld wordt op de diversiteit van het instromende doelpubliek. De commissie kan zich grotendeels vinden in het didactische opzet van de opleiding en is van mening dat de studenten intensief en individueel begeleid worden bij instroom, doorstroom en uitstroom. Het valt de commissie op dat er zeer veel remediërende hulpbronnen zijn steunend op een sterk netwerk rond studenten. De commissie waardeert ook de beperkte klasgroepen en kleine subgroepjes.

Er wordt veel aandacht besteed aan flexibiliteit in het programma op basis van veel kleine OPO's. Hierdoor kan er een persoonlijke leerroute worden opgesteld, maar in de ogen van de commissie is dit nog geen typisch modulair systeem. De commissie moedigt de samenwerking met andere opleidingen aan alsook de deelname aan het interscolaire overleg van de Vlaamse graduaat in de orthopedagogische begeleiding en vraagt daarbij steeds de focus van niveau 5 te garanderen.

2.2.4 Onderwijs- en leervormen

Bevindingen

De commissie heeft kennisgenomen van de brede variatie aan onderwijs- en leervormen die aansluit bij de specifieke leerdoelen. Er is een duidelijke visie op blended learning die ook concreet is uitgewerkt. Elk OPO is het resultaat van hybride leren, bestaande uit een mix van individueel of klassikaal georganiseerd contactonderwijs ('on campus', 'extra muros' of via digitale weg) met leeractiviteiten waarbij de student(engroep) zélf beslist waar en wanneer men fysiek of digitaal aan de slag gaat. Om dit ten volle te ondersteunen wordt vanaf het academiejaar 2020-2021 overgestapt naar het leerplatform Toledo van UCLL en Associatie KU Leuven.

De opleiding en GWL blijven investeren in adequate trajecten voor werkende studenten. Werkenden kunnen hun werkuren laten gelden als uren beroepspraktijk op voorwaarde dat hun werkomgeving voldoet aan vastgestelde criteria. In het nieuwe beleidsplan van de opleiding zal nog meer worden ingezet op flexibel en zelfstandig competentiegericht leren gekoppeld aan de werkplek van een student.

In beroepspraktijk worden deels generieke en deels geïndividualiseerde (reflectie)opdrachten gegeven, gekoppeld aan een intervisietraject om leerervaringen uit te wisselen en vorderingen en problemen te bespreken. Een finale individuele supervisie op maat is mogelijk. De verantwoordelijkheden van de student, lector en mentor zijn beschreven in de handleiding beroepspraktijk. De mentor wordt ook ondersteund via infosessies en individuele contacten met de lector.

Overwegingen

De opleiding focust op competentiegericht leren met veel aandacht voor activering en samenwerking. De commissie vindt het positief dat daarbij een brede waaier aan leer- en werkvormen wordt gebruikt. Werkvormen worden principieel en pragmatisch gekozen in afstemming tussen lectoren en coördinatoren. De werkvormen die de studenten toelaten om actief en praktijkgericht aan de slag te gaan zijn dominant aanwezig in heel de opleiding. De commissie meent dat de beroepspraktijk consequent als vertrekpunt wordt genomen, en ook reflectieopdrachten worden direct gekoppeld aan de actuele praktijk. De commissie vraagt

om steeds alert te blijven voor de hoeveelheid aan schoolgestuurde en -geformuleerde opdrachten. De commissie ervaart de aandacht voor intervisie en supervisie als een troef, al kan de ondersteuning en uitwerking daarbij doorheen de leerontwikkeling van de student sterker in de verf worden gezet. De commissie vraagt blijvende aandacht voor de verwachtingen t.a.v. de mentoren bij het werkplekleren en benadrukt het belang van duidelijke informatie over verwachtingen en aanpak van de opleiding.

2.2.5 Personeel

Bevindingen

De GWL hebben een eigen onthaal en administratieve werking. Deze werking wordt operationeel aangestuurd door de coördinatievergadering die twee- tot driewekelijks samenkomt en bestaat uit de zes opleidingscoördinatoren, de kwaliteits- en beleidsondersteunende medewerker en de verantwoordelijke van de GWL. Het personeelskorps van de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding bestaat uit 36 lectoren aangevuld met de direct ondersteunende (beleids)medewerkers. De meeste lectoren hebben een nauwe band met het orthopedagogische en/of sociale werkveld en geven les in de kern van hun expertise. Vanuit een waardierend HR-beleid kunnen de lectoren rekenen op veel ondersteuning. Zo is er formeel en informeel overleg, een jaarlijkse personeelsbijeenkomst, opleidingsoverstijgende docentenvergaderingen en voor nieuwe collega's een startersgids en functiekaarten als leidraad. Er is een divers aanbod aan professionaliseringsmogelijkheden zowel intern als extern. De opleiding beaamt het belang van ondersteuning en informatie t.o.v. mentoren met ondermeer een startgesprek en een jaarlijks langskommoment. In een aantal OPO's worden extra gastsprekers en/of ervaringsdeskundigen uit het werkveld ingezet.

Overwegingen

De commissie is van mening dat het opleidingsteam veel potentieel heeft en enthousiasme uitstraalt. De commissie heeft vertrouwen in de wijze waarop de kwaliteit van het personeel bij de aanwerving en via het professionaliseringsbeleid wordt opgevolgd. Lectoren hebben een nauwe band met orthopedagogisch werkveld en steunen op relevante werkervaring. Bovendien heeft een grote meerderheid een educatief diploma. De commissie vindt het positief dat alle lectoren les geven in de kern van hun expertise. Gezien de plaats in de opleiding, benadrukt de commissie het belang van vaardigheidstraining bij lectoren op het vlak van intervisie en supervisie. De commissie vraagt om te blijven inzetten op de professionalisering en ondersteuning van werkplekmentoren en dit voldoende stevig op te zetten in lijn met het beleidsplan. Dit kan nog beter worden uitgewerkt. Het is onduidelijk hoe werkplekken gescreend worden in de praktijk, met name hoe de toetsing van de werkplek aan de te realiseren DLR gebeurt.

2.2.6 Voorzieningen

Bevindingen

Op de campus Sociale School te Heverlee zijn de nodige materiële en ICT-faciliteiten aanwezig voor de opleiding. De leslokalen zijn zo ingericht dat ze zich lenen voor uiteenlopende werkvormen. De mediatheek omvat een studielandschap met grote, open ruimte voor individueel lees- en studiewerk en drie kleinere werkruimtes voor groepswerk.

Studentenvoorziening (Stuvo) UCLL biedt samen met KU Leuven goedkope huisvesting, psychosociale hulpverlening, gespecialiseerde begeleiding voor studenten met een beperking,

ruime toegang tot sportinfrastructuur, korting op culturele evenementen, goedkope fietsen en een lokale buspas aan.

Overwegingen

De opleiding beschikt volgens de commissie over goed uitgebouwde materiële voorzieningen op de campus, met een diversiteit aan studie- en werkruimtes. Er is voldoende aandacht voor alumniwerking waarbij alumni o.a. worden ingezet als ambassadeurs, gastsprekers in de opleiding. De studentenvoorzieningen zijn naar de mening van de commissie toereikend. Tijdens de COVID-19-periode is het open leercentrum toegankelijk op basis van reservatie.

2.3 Hoe zal worden vastgesteld dat wat beoogd werd, gerealiseerd is?

Bevindingen

Voor de opleiding is een toetskader ontworpen geënt op de Moving Minds DNA-ontwerpprincipes van UCLL. De commissie heeft geconstateerd dat de opleiding een mix aan evaluatievormen op maat van de opleiding hanteert en daarbij steunt op het Onderwijs- en Examenreglement (OER), de ECTS-fiches en een evaluatieschaal voor werkplekleren. De keuze van evaluatievormen wordt steeds in overleg tussen lectoren en coördinator bepaald. In elk OPO wordt daarbij gestreefd naar afstemming tussen evaluatieactiviteiten, onderwijsleeractiviteiten, leerdoelstellingen en DLR.

Werkveldmentoren en juryleden worden als beoordelaar betrokken bij het toetsen en examineren, met name bij beroepspraktijk, projectwerk en de graduaatsproef. De evaluatiecriteria van beroepspraktijk en afstudeerproject staan beschreven in aparte handleidingen. Het vakteam functioneert als toetscommissie voor beroepspraktijk en het projectwerk. Het afstudeerproject wordt beoordeeld door een jury die bestaat uit de begeleidende lector, een externe werkvelddeskundige en een interne medewerker. De opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding zet sterk in op bewust handelen op basis van onderbouwing waarbij de graduaatstudenten in de eerste plaats moeten aantonen wat ze kunnen in het beroep.

Voor de erkenning van eerder verworven competenties (EVC) op basis van werkervaringen, wordt met de Associatie KU Leuven samengewerkt. Studenten met elders behaalde formele studiebewijzen kunnen binnen de opleiding een EVK-vrijstellingsaanvraag indienen. De examencommissie komt tweemaandelijks samen om de resultaten van afgewerkte OPO's vast te stellen.

Overwegingen

De commissie waardeert de diversiteit aan evaluatievormen en het meeroogenprincipe binnen een kwalitatief toetsbeleid. De relatie tussen evaluatievormen en de DLR is volgens de commissie wat minder sterk aanwezig binnen de OPO's. De aandacht voor product- en procesevaluatie, o.m. bij het projectwerk, vindt de commissie een meerwaarde. Het valt de commissie wel op dat er veel schriftelijke (-talige) toetsing wordt voorzien. In het dossier wordt niet gesproken van een portfolio of een POP, niettegenstaande zelfstandig leren in de regieeerlijken belangrijk wordt geacht en er in de evaluatiecriteria beroepspraktijk wel sprake is van een portfolio.

De commissie vindt de betrokkenheid van het werkveld in jurering en quotatie van de graduaatsproef een sterk punt. De commissie vindt het ook positief dat er handleidingen zijn voor beroepspraktijk en het afstudeerproject. De commissie heeft vertrouwen in de aanpak van de opleiding ten aanzien van evalueren maar verzoekt om het belang van professionalisering inzake toetsing als prioriteit te blijven zien.

Het is duidelijk dat de opleiding heeft nagedacht over het doortrekken van de flexibiliteit in het programma naar toetsing en evaluatie. De commissie ervaart het als zeer positief dat verschillende modules meermaals worden aangeboden met doorlopende evaluaties en een tweemaandelijks examencommissie.

3 Oordeel

Op basis van het gevoerde onderzoek naar de potentiële kwaliteit van de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding van UC Leuven beoordeelt de commissie de potentiële kwaliteit van de nieuwe opleiding als geheel als voldoende. De commissie brengt een positief advies uit aan de NVAO.

De commissie heeft met veel waardering kennisgemaakt met deze graduaatsopleiding in de orthopedagogische begeleiding en heeft een sterk enthousiasme gevoeld. Het ingediende informatiedossier is goed geschreven, zeer volledig en ook fijnmazig uitgewerkt. Dit heeft als keerzijde dat het soms moeilijk is om helder het overzicht te behouden. Het opleidingsprogramma en de leer- en werkvormen zijn vanuit visie uitgewerkt en gestoeld op theoretische modellen en concepten. De commissie acht het zinvol om bij de verdere uitrol van de opleiding in de komende jaren voldoende aandacht te besteden aan heldere concretisering. Dit zal de opleiding doorleefd maken en voor studenten en externen bevattelijk.

De opleiding heeft voldoende kritische massa en kan bouwen op de strategisch visie en het beleid van UCLL. Daarnaast heeft de commissie kunnen vaststellen dat de sterk uitgebouwde (voormalige) CVO-opleiding veel ervaring aanbrengt. Al lijken heel wat keuzes bij de ontwikkeling van deze opleiding eerder aanbodgestuurd (organisatorische keuzes), toch valt het de commissie op dat deze keuzes en uitgangspunten door alle stakeholders worden gedragen. De commissie ervaart de begeleiding van verschillende doelgroepen en de betrokkenheid op de studenten als een sterk punt, maar ziet dat niet even sterk terugkomen in het maken van keuzes vanuit die basis.

De samenwerking met andere opleidingen enerzijds en met het werkveld anderzijds stemt de commissie tevreden. Het is positief dat de lectoren zo'n nauwe banden met het werkveld hebben. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding goede ideeën heeft over het werkplekleren. Het werkplekleren vormt een belangrijke bouwsteen van de opleiding, maar zou nog meer als kern van het geheel kunnen worden gezien. Hierdoor zou ook het onderscheid met niveau 6 worden versterkt. De commissie heeft tijdens het gesprek kunnen vaststellen dat er een grote diversiteit aan evaluatievormen wordt gebruikt. Op het vlak van de afsluitende toetsing is de commissie ervan overtuigd dat het kiezen voor praktische beroepsrelevantie een sterkere positionering op niveau 5 zou realiseren. De borging van de kwaliteit van de evaluatie op niveau 5 kan nog worden aangescherpt.

4 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Beoordelingskader Toets Nieuwe Opleiding”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 9 november 2018.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens een voorbereidend overleg op donderdag 19 november 2020 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

De dialoog vond digitaal plaats op donderdag 19 november 2020.

Aan de hand van de Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en het voorlopig oordeel geverifieerd en vervolledigd.

Tijdens een besloten nabespreking op donderdag 19 november 2020 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd op 18 december 2020.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	UC Leuven
Adres, website van de instelling	Geldenaaksebaan 335, B-3001 LEUVEN www.ucll.be
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding	Graduaat in de orthopedagogische begeleiding
Afstudeerrichtingen	-
Niveau en oriëntatie	Hoger beroepsonderwijs niveau 5 (HBO5)
Opleidingstrajecten	Dagtraject
(Bijkomende) titel	Gegradueerde in de orthopedagogische begeleiding
(Delen van) studiegebied(en)	Sociaal-agogisch werk
Onderwijstaal	Nederlands
De vestiging waar de opleiding wordt aangeboden	Leuven
Studieomvang (in studiepunten)	120
Nieuwe opleiding in Vlaanderen	Ja, geactualiseerde graduaatsopleiding omvorming
Erkende HBO5-opleiding van waaruit wordt omgevormd tot de nieuwe opleiding en naam CVO waartoe deze opleiding behoort	Graduaat orthopedagogie (CVO Sociale School Heverlee, SSH)
Aansluitingsmogelijkheden en mogelijke vervolgopleidingen	<ul style="list-style-type: none"> • Professionele bachelor Sociale readaptatiewetenschappen; • Professionele bachelor Orthopedagogie

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

1. De gegradueerde ondersteunt en begeleidt cliënten en cliëntgroepen in hun dagelijks leven op vlak van wonen, werken, leren en vrije tijd.
2. De gegradueerde draagt in vertrouwde en nieuwe, complexe contexten methodisch bij tot het uitbouwen van een leefklimaat op maat.
3. De gegradueerde verzamelt informatie in functie van het ondersteuningsplan en levert een actieve bijdrage aan het vormgeven en implementeren ervan. De gegradueerde doet dit in samenspraak met de client, het cliëntsysteem, het team en andere betrokken actoren.
4. De gegradueerde handelt vanuit verbondenheid en gelijkwaardigheid. De gegradueerde is zich bewust van het eigen referentiekader en handelt vanuit erkenning van de eigenheid en de verscheidenheid van cliënten en cliëntsysteem.
5. De gegradueerde vertrekt vanuit krachten bij cliënten en clientsystemen, heeft oog voor kwetsbaarheden en risicofactoren, en onderneemt doelgericht acties in functie van veiligheid en levenskwaliteit.
6. De gegradueerde communiceert respectvol en doelgericht met cliënten, clientsystemen, het team en andere betrokken actoren.
7. De gegradueerde handelt in overeenstemming met het beroepsethisch kader en de relevante wettelijke bepalingen.
8. De gegradueerde ondersteunt cliënten bij het versterken en creëren van netwerken die voor hen belangrijk zijn.
9. De gegradueerde overlegt en werkt samen in een interdisciplinair team en met interne en externe actoren in vertrouwde en nieuwe, complexe contexten.
10. De gegradueerde stuurt zijn (ortho)agogisch handelen bij o.b.v. van zelfreflectie, zelfzorg en levenslang leren.
11. De gegradueerde doet op basis van praktijkervaring en ontwikkelingen in de samenleving suggesties ter verbetering van de (ortho)agogische werking.
12. De gegradueerde werkt kritisch en constructief mee aan de doelstellingen van de eigen organisatie.

Datum validatie: 16 december 2019

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Antonia Aelterman (*voorzitter*) Professor aan de Faculteit Psychologie en Onderwijswetenschappen, Universiteit Gent.

Nina Spithost (*commissielid*) Medeverantwoordelijke voor kwaliteitszorg en frontoffice binnen flexibel hoger onderwijs en het portfolio Associate degrees van NHL Stenden.

Maarten Peeters (*commissielid*) Sinds 2017 werkzaam als Pedagogisch directeur in Ter Heide en zetelt in de opleidingsadviesraad van Karel de Grote Hogeschool.

Charles Mortier (*student-commissielid*) Afgestudeerd in de opleiding graduaat winkelmanagement aan de Erasmushogeschool Brussel. Momenteel volgt hij de bacheloropleiding bedrijfsmanagement (retail) bij Thomas More.

De commissie werd bijgestaan door **Pieter Soete** (*procescoördinator & secretaris*) beleidsmedewerker NVAO.

Alle commissieleden hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Informatiedossier toets nieuwe graduaatsopleiding voor de opleiding graduaat in de orthopedagogische begeleiding

Verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- Bijlage 1: Structuur van UCLL en van het programma Welzijn
- Bijlage 2: Samenhang tussen de activiteiten van de beroepskwalificatiedossier en het opleidingsprogramma
- Bijlage 3: Domeinspecifieke leerresultaten (versie 7/5/2018 en geactualiseerde versie 16/12/2019)
- Bijlage 4: Samenhang tussen de domeinspecifieke leerresultaten en het opleidingsprogramma
- Bijlage 5: Profielgegevens studenten 2020-2021
- Bijlage 6: Een schematisch programmaoverzicht
- Bijlage 7: Vergelijking tussen het geactualiseerde en het omgevormde opleidingsprogramma
- Bijlage 8: Modeltrajecten op twee en op drie jaar
- Bijlage 9: Opleidingsprogramma, leerlijnen en Vlaamse kwalificatiestructuur niveau 5;
- Bijlage 10: Beschrijving van het personeel
- Bijlage 11: Visie werkplekieren UCLL
- Bijlage 12: Schema begeleidingscontinuüm UCLL
- Bijlage 13: Aansluittrajecten professionele bachelors Sociale readaptatiewetenschappen UCLL en Orthopedagogie UCLL
- Bijlage 14: Overzicht van de contacten met het werkveld
- Bijlage 15: Opleidingsprogramma met leerlijnen en evaluatievormen
- Bijlage 16: Evaluatieschema beroepspraktijk
- Bijlage 17: Rapport Commissie Hoger Onderwijs in het kader van het voorlopig kwaliteitstoezicht
- Bijlage 18: Een inhoudsbeschrijving op hoofdlijnen van de programmaonderdelen van de eerste 60 studiepunten van het graduaat orthopedagogische begeleiding (ECTS)

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

BP	Beroepspraktijk
CVO	Centrum voor volwassenenonderwijs
DLR	Domeinspecifiek(e) leerresulta(a)t(en)
ECTS	European Credit Transfer System
EVC	Eerder verworven competentie(s)
EVK	Eerder verworven kwalificatie(s)
GWL	Graduaatsopleidingen Welzijn Leuven. Deze cluster omvat de graduaatsopleidingen orthopedagogie, maatschappelijk werk, sociaal-cultureel werk, HR-support en syndicaal werk.
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
MM DNA	Moving Minds DNA
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OER	Onderwijs- en Examenreglement
OLR	Opleidingsspecifieke leerresulta(a)t(en)
OPO	Opleidingsonderdeel
SSH	Sociale School Heverlee
STUVO	Studentenvoorzieningen
TNO	Toets nieuwe opleiding
UCLL	University Colleges Leuven-Limburg
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VKS	Vlaamse Kwalificatiestructuur
WPL	Werkplekieren

Colofon

GRADUAAT IN DE ORTHOPEDAGOGISCHE BEGELEIDING

UC LEUVEN • 9110

Toets nieuwe opleiding • Beoordelingsrapport

18 december 2020

Samenstelling: NVAO • Vlaanderen

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net